

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației.

Ministerul Educației

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin OM Nr. 5003 / 02.12.2014.

116.111 - numărul de telefon de asistență pentru copii

GEOGRAFIE

clasa a **IV**-a

Cristina Moldovan

 Booklet

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin Ordinul de Ministru nr. 4200 / 07.07.2021.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar ____.

Inspectoratul Școlar _____

Școala/Colegiul/Liceul _____

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				la primire	la predare
1.					
2.					
3.					
4.					

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

• Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

• Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOLDOVAN, CRISTINA

Geografie : clasa a IV-a / Cristina Moldovan. - București : Booklet, 2021

ISBN 978-606-590-924-3

913

Referenți științifici:	Conf. dr. Corina Tătar – Universitatea din Oradea Prof. grad didactic I – Angela Farcaș – Liceul Teoretic Victoria, Brașov Prof. grad didactic I – Marițena Nedelcu – Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, București Prof. grad didactic I – Mirela Ilie – Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, București
Redactor:	Raluca Luca
Design interior și copertă:	Andreea Chele
Ilustrații:	Raluca Guraliuc
Tehnoredactare:	Monica Bîrlodeanu, Carmen Dumitrescu
Video:	Quartz Film
Digital:	MyKoolio
Credite foto:	Adobe Stock, Shutterstock
Voci/ interpretare:	Ramona Hilohe

© Editura Booklet

Toate drepturile asupra lucrării aparțin editurii.

Editura Booklet

Pentru comenzi:

tel: 021 430.3095

e-mail: comenzi@booklet.ro

Comenzi online:

www.booklet.ro

Cuprins

Capitolul 1

1.1. Clasa, școala, cartierul, localitatea	8	2.8. Marile unități geografice ale României – caracteristici generale – Câmpiile	57
1.2. Orientarea și distanțele în orizontul aproiat	10	2.9. Caracteristici geografice ale regiunii în care este situat orizontul local	59
1.3. Planul clasei, al locuinței, al școlii, cartierului și localității	12	2.10. Organizarea administrativă a României	62
1.4. Orizontul, linia orizontului, punctele cardinale	16	2.11. Caracterizarea geografică a județului și a localității în care este situat orizontul local	64
1.5. Hărți ale orizontului local	18	Recapitulare	66
1.6. Caracteristici generale observabile ale orizontului local	20	Evaluare	68
1.7. Modificări observabile și repere de timp	25	Proiect	69
1.8. De la orizontul local la țară	28		
Recapitulare	30		
Evaluare	32		
Proiect	33		

Capitolul 2

2.1. Limitele și vecinii României	36	3.1. România în Europa	72
2.2. Relief: caracteristici generale și trepte de relief	38	3.2. Europa – un continent al planetei	75
2.3. Clima, apele, vegetația, animalele și solicurile	40	3.3. Europa și România – elemente comune	78
2.4. Locuitorii și așezările omenești	44	3.4. Uniunea Europeană	79
2.5. Activitățile economice	46	3.5. Terra – planeta noastră	81
2.6. Marile unități geografice ale României – caracteristici generale – Munții Carpați ..	52	3.6. Continente și oceane	82
2.7. Marile unități geografice ale României – caracteristici generale – Dealurile și podișurile	55	3.7. Terra – o planetă a Sistemului Solar	85
		Recapitulare	88
		Evaluare	90
		Proiect	91
		Recapitulare finală	92
		Evaluare finală	94
		Anexă	96

1. Prezentarea realității observabile, cu ajutorul terminologiei generale și specifice

- 1.1. Identificarea unor termeni geografici în texte/contexte/situații de învățare diferite
- 1.2. Precizarea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici de bază
- 1.3. Utilizarea termenilor geografici simpli în contexte cunoscute

2. Utilizarea elementelor semnificative din matematică, științele naturii și disciplinele sociale, în înțelegerea realității înconjurătoare

- 2.1. Aplicarea unor elemente și operații matematice minime în înțelegerea unor situații reale observate
- 2.2. Aplicarea unor elemente și cunoștințe dobândite la alte discipline (științe ale naturii, istorie, științe sociale) în descrierea și explicarea realității înconjurătoare
- 2.3. Identificarea unor fenomene și procese cu caracter geografic din mediul înconjurător al orizontului local, al regiunii, țării și continentului

3. Relaționarea realității înconjurătoare cu reprezentarea ei cartografică

- 3.1. Identificarea poziției elementelor reprezentate pe hartă
- 3.2. Utilizarea semnelor și a altor reprezentări convenționale
- 3.3. Raportarea corectă a poziției unor elemente pe reprezentările cartografice
- 3.4. Utilizarea unor reprezentări grafice și cartografice simple

4. Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea orizontului local, a țării și a lumii contemporane

- 4.1. Dezvoltarea curiozității de cunoaștere a elementelor geografice caracteristice orizontului local, țării și lumii contemporane
- 4.2. Dobândirea interesului pentru înțelegerea rolului mediului înconjurător pentru viața și activitatea societății
- 4.3. Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea și înțelegerea diversității naturale și umane

Manualul digital reproduce întregul conținut din versiunea tipărită, oferind elevilor posibilitatea de a interacționa cu diverse elemente de conținut. Astfel, aceștia vor putea viziona animații sau filme, rezolva exerciții interactive și naviga prin manual.

SIMBOLURI:

AMII static

AMII animat

AMII interactiv

Cum se folosește manualul digital?

1. Meniul superior

- Mărire/micșorare** – se mărește sau se micșorează fereastra, pentru o vizualizare adecvată a elementelor de interes.
- Căutare** – pot fi efectuate căutări în manualul digital după cuvinte-cheie.
- Cuprins** – deschide cuprinsul manualului digital.
- Înapoi la prima pagină** – se revine la prima pagină a manualului digital.
- Pagina anterioară** – se accesează pagina anterioară paginii curente.
- Pagina următoare** – se accesează pagina următoare paginii curente.
- Salt la ultima pagină** – se accesează ultima pagină a manualului digital.
- Adnotări** – deschide o galerie de instrumente, cu funcții diferite, ce permit operații în timp real: sublinieri, adnotări, încercuiri, demarcări, mascări, evidențieri etc.
- Indicații** – se accesează ecranul cu indicații.

2. Ajutor în utilizarea AMII interactiv:

Deschide interacțiunea dând click cu mouse-ul pe exercițiu. Pentru exercițiile de completare, utilizează mouse-ul pentru a poziționa cursorul pe spațiul în care dorești să completezi. Pentru exercițiile de alegere, urmărește cerința, apoi utilizează mouse-ul pentru alegerea variantei de răspuns, prin apăsare pe varianta pe care o consideri corectă. Apasă butonul **Verifică** pentru a vedea dacă ai ales corect. Pentru ambele tipuri de exerciții, apare pentru răspunsul corect și pentru răspunsul greșit. Pentru a relua rezolvarea exercițiului, apasă butonul **Reia/ Reîncearcă**. Poți vedea răspunsurile corecte și apăsând butonul **Arată/ Afișează soluția**.

3. Ajutor în utilizarea AMII animat:

Apasă pe butonul pentru a deschide aplicația. Butonul **Play** este localizat pe bara de jos a ferestrei, alături de Volum și opțiunea de afișare completă pe ecran. Pentru a opri temporar aplicația, apasă butonul de pauză, de pe bara de jos a ferestrei. Pentru a ieși din aplicație, apasă pe butonul din colțul din dreapta sus al ferestrei.

4. Ajutor în utilizarea AMII static:

Apasă pe butonul Imaginea se va deschide mărită. Apasă pe butonul din colțul din dreapta sus, pentru a închide aplicația.

CAPITOLUL 1

- Clasa, școala, cartierul, localitatea
- Orientarea și distanțele în orizontul apropiat
- Planul clasei, al locuinței, al școlii, cartierului și localității
- Orizontul, linia orizontului, punctele cardinale
- Hărți ale orizontului local
- Caracteristici generale observabile ale orizontului local
- Modificări observabile și repere de timp
- De la orizontul local la țară

● **Lectură**

Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la următoarea întrebare: Pe lângă câte școli au trecut băieții?

„... luam startul din fața vilei și ne angajam într-un veritabil concurs de alergări, al cărui traseu ne era drag și bine cunoscut. Porneam la vale, pe alee, de-a lungul stadionului Olimpia, treceam pe lângă vechea Poartă a Ecaterinei, apoi prin fața liceului german Honterus, apucam pe După Ziduri, pe la picioarele Turnului Alb și Turnului Negru, ajungeam la Livada Poștei, coteam dreapta pe Promenadă, alergam până la Palatul Justiției, zburam pe sub ferestrele liceului de fete Principesa, urcam Dealul Melcilor, ne angajam din nou pe aleea de sub Tâmpa, lăsam în urmă bastioanele Funarilor și al Postăvarilor, și ajungeam, în sfârșit, de unde am pornit, în fața vilei...”

Pericle Martinescu – „Adolescenții de la Brașov”

● **Observă**

Analizează imaginile alăturate (1-4) și precizează ce reprezintă fiecare.

În imaginea 1:

- Pe câte rânduri sunt dispuse băncile?
- Câți copii pot ocupa locurile de pe scaune?
- Se vede ușa de intrare în clasă? Unde ar putea fi ea?
- Care este orientarea băncilor?

În imaginea 2:

- Câte etaje are școala din imagine, fără a socoti parterul?
- Care este forma școlii?
- Unde este situată curtea școlii?
- Unde este situată intrarea principală a școlii?

În imaginea 3:

- Ce fel de clădiri alcătuiesc cartierul?
- Cât de apropiate sunt clădirile, care este densitatea acestora?
- Există spații ocupate cu vegetație – spații verzi?
- Câți oameni crezi că locuiesc în acest cartier?

În imaginea 4:

- Ce fel de clădiri alcătuiesc cartierul?
- Cât de apropiate sunt clădirile, care este densitatea acestora?
- Există spații ocupate cu vegetație – spații verzi?
- Câți oameni crezi că locuiesc în acest cartier?

● **Învăță**

Orizontul apropiat este spațiul din jurul tău, cel în care îți desfășori activitatea zilnică.

Orizontul apropiat cuprinde: locuința ta, școala la care înveți, locul de joacă (parcul) în care îți petreci timpul liber, magazinul din apropiere, străzile care leagă toate aceste elemente.

Orizontul apropiat poate avea forme și dimensiuni diferite în funcție de mărimea localității.

Localitatea este o așezare omenească, adică un spațiu delimitat în care oamenii trăiesc și își desfășoară activitatea.

Localitățile pot fi: localități rurale – sate (imag. 5);
localități urbane – orașe (imag. 6).

La sat, orizontul apropiat este redus ca suprafață, alcătuit din case ce au curți, cu o singură stradă principală și mult spațiu verde în jur.

La oraș, orizontul apropiat este mai întins, poate avea clădiri cu mai multe niveluri (blocuri), cu bulevarde largi, alei înguste ce despart blocurile și spații verzi sub formă de parcuri.

O localitate de dimensiuni mai mari este împărțită în mai multe cartiere. Cartierul este o parte a unei localități, care are anumite caracteristici.

● **Aplică**

1. Pornind de la textul lui Pericle Martinescu, cere ajutorul unui adult și realizează prin cartierul tău un traseu pe care să-l parcurgi cu prietenii.

2. Descrie școala și clasa în care înveți.

Model: Școala în care învăț are formă dreptunghiulară. Ea are două etaje și o curte exterioară. Școala mea este alcătuită din zece săli de clasă, cancelaria și secretariatul.

3. Asociază propozițiile următoare cu imaginile alăturate (A-C):

a. Este un cartier aglomerat, cu clădiri înghesuite, unde vara este insuportabilă din cauza căldurii degajată de beton și asfalt, în imaginea notată cu litera B.

b. Este o sală de clasă amenajată pentru ora de geografie, în imaginea notată cu litera ...

c. Este un sat mic situat în zonă de munte, unde ocupația principală a oamenilor este creșterea animalelor, în imaginea notată cu litera ...

● **Lectură**

Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la următoarea întrebare: Ce i-a ajutat pe cei doi frați să se întoarcă acasă?

„Gretel luă toată pâinea și-o ascunse sub șort, din pricină că buzunarele lui Hansel erau pline cu pietricele. Apoi porniră cu toții spre pădure. După puțin timp, Hansel se opri și își aruncă privirea înapoi, spre căscioara ce rămăsese în urmă. Asta o făcu o dată, apoi iarăși, și iarăși...

... Acu e timpul să vă spun că Hansel nu se uitase după nicio pisicuță și că de fiecare dată când se oprea, scotea din buzunar câte o pietricică și-o lăsa să cadă pe cărare.

... Răsări luna plină, de ziceai că poleiește cu aur pădurea, și de-ndată ce se arătă pe cer, Hansel își luă surioara de mână și începu a pași pe urma pietricelelor, care scânteiau ca bănuții cei de curând bătuți și le arătau drumul. Merșeră ei așa toată noaptea și când începură a miji zorile, ajunseră la casa părintească.”

Frații Grimm – „Hansel și Gretel”

● **Observă**

Analizează figura alăturată și completează textul:

Eliza, Radu și Matei sunt elevi în clasa a IV-a. Aceștia merg zilnic la școală pe jos. Dacă pleacă la aceeași oră, cel mai repede ajunge la școală Eliza, iar cel mai târziu ... Școala este situată între Magazin – la dreapta și ... – la stânga. Casa Elizei se află în ... față de Bazinul de înot. Radu este gimnast, așa că în fiecare după-masă merge la ... situată peste drum de blocul său. El locuiește la etajul ... Cei trei copii obișnuiesc să meargă sâmbăta în parc. Cel mai departe de parc locuiește ... Tatăl lui Matei este polițist. El trebuie să traverseze ... străzi pentru a ajunge la serviciu. Poliția se află chiar lângă ...

Fig. 1 - Plan al cartierului

● **Învăță**

A te orienta înseamnă să știi unde te afli și unde vrei să ajungi. Pentru a te orienta poți să folosești indicațiile: în față, în spate, lângă, peste drum de, stânga, dreapta. De asemenea, trebuie să cunoști direcția către care te îndrepti: înainte, înapoi, la stânga, la dreapta.

Măsurarea distanței (fig. 1) ne ajută să estimăm timpul în care vom ajunge acolo unde ne dorim. Dacă avem un drum lung de parcurs, înseamnă că vom ajunge într-un interval de timp mai lung și invers.

Distanța dintre două locuri se măsoară în kilometri. Dacă distanța este mai mică, atunci se folosește metrul ca unitate de măsură.

Uneori ne este mai ușor să folosim un interval de timp pentru a exprima distanța (fig. 2), ca de exemplu: Matei se află la 10 minute de mers pe jos față de magazin și la 15 minute față de școală.

În zilele noastre este foarte ușor să aflăm care este distanța și în cât timp parcurgem drumul între două locații folosind aplicațiile telefonului mobil sau ale calculatorului. Una dintre cele mai cunoscute este aplicația Google Maps. Cu ajutorul ei putem să ne orientăm atunci când ne deplasăm în zone pe care nu le cunoaștem, pentru a nu ne rătăci.

● **Aplică**

Ajutat de părinți sau de învățător, deschide Google Maps – hărți (imag. A) pe telefon sau pe calculator și urmează pașii de mai jos, folosind modelul din manualul digital:

1. Scrie numele școlii tale în caseta numită **Căutați aici**.
2. Identifică locul în care se află școala ta și citește numele străzilor din jurul școlii tale.
3. În partea dreaptă jos apare un cerc albastru cu o săgeată. Dă click și se vor deschide două casete: în prima scrii numele școlii tale, iar în a doua adresa ta de acasă.
4. Cu harta deschisă, urmărește drumul de la școală și până acasă și citește numele străzilor pe care treci.
5. Selectează modalitatea în care parcurgi drumul până acasă (cu mașina, mers pe jos, cu mijloace de transport în comun).
6. Citește de pe hartă care este intervalul de timp în care ajungi acasă dacă mergi pe jos.

● **Portofoliu**

Pe o coală de desen, schițează drumul pe care îl parcurgi de la școală până acasă și scrie numele străzilor pe care treci. Adaugă această schiță în portofoliul tău.

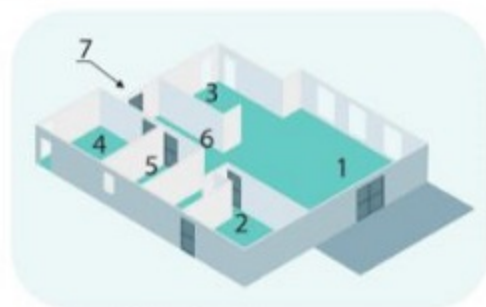

Fig. 1 - Plan tridimensional al casei

Fig. 2 - Schița casei

Fig. 3 - Sală de clasă

● **Observă**

1. Figurile 1 și 2 reprezintă aceeași casă. În prima, casa este văzută de sus (tridimensional), în a doua este realizată o schiță a casei. Analizează cele două figuri și răspunde la următoarele întrebări:

- Cu ce cifră sunt numerotate:
 - camera de zi;
 - dormitorul;
 - baia;
 - bucătăria;
 - holul de la intrare;
 - ușa de intrare în casă;
 - spațiul în care se găsește centrala termică (CT).
- Din camera de zi se poate ieși pe terasă?
- Care sunt încăperile în care se poate intra din hol?
- Cum sunt reprezentate pe schiță ușile?
- Există ușă între camera de zi și bucătărie?
- Care este cea mai mare încăpere? Dar cea mai mică?

2. Analizează figura 3 care reprezintă o sală de clasă și stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor:

- Globul geografic se află pe dulap.
- Tabla se află în fața băncilor.
- Televizorul se află în spatele clasei.
- Ferestrele se află pe același perete cu tabla.
- La fiecare bancă se află două scaune.
- Dulapul se află în colțul de lângă ușă.
- Ușa și ferestrele sunt față în față.
- Catedra se află în stânga tablei.

3. Uită-te cu atenție în jur, analizează obiectele care sunt în sala ta de clasă și, la fel ca la exercițiul 2, scrie patru propoziții adevărate și patru propoziții false despre locul obiectelor din clasa ta.

● **Învăță**

Planul este reprezentarea sub formă grafică, desenată, convențională și micșorată a unei clădiri, a unui cartier sau a unei localități.

Planul este o reprezentare grafică deoarece se folosesc linii pentru a desena elementele componente ale clădirii, ale cartierului sau ale localității.

Prin linii sau forme geometrice ca pătratul, dreptunghiul, cercul sunt redată toate elementele prezente în spațiul care urmează să fie desenat.

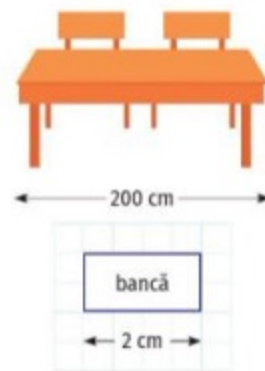
Planul este o reprezentare convențională deoarece pe desen se folosesc culori și semne.

Semnele pot fi valabile pentru orice plan sau pot fi folosite în mod special pentru unul singur. De exemplu: Ușa este desenată cu o linie și un arc de cerc (o bucată dintr-un cerc). Pereții sunt reprezentați cu

Exemplu:

1. Să presupunem că banca din sala de clasă are 2 m, adică 200 cm. Micșorăm de 100 de ori și desenăm banca de 2 cm.

Scara este 1 cm pe desen = 100 cm în realitate.

două linii între care se folosește culoare, iar în dreptul ferestrelor nu este folosită culoarea.

Planul este o reprezentare micșorată deoarece este nevoie să se micșoreze elementele pentru a încăpea în desen, așa cum se observă în planul din figura 2. Micșorarea nu se face oricum: se măsoară elementele ce urmează a fi reprezentate, apoi se micșorează toate la fel. Acest fel de a reduce elementele se numește **MICȘORARE LA SCARĂ** (fig. 4).

Pentru a micșora este foarte important să se măsoare mai întâi obiectele din realitate. Dacă obiectele sunt mai mari, ele trebuie să fie micșorate mai mult pentru a încăpea în desen, iar dacă sunt mai mici, ele se vor micșora mai puțin. De aceea, scara este diferită pentru fiecare desen și se hotărăște când se începe desenul - planul.

2. Să presupunem că blocul în care locuiești are o lungime de 30 m, adică 3000 cm. Micșorăm de 1000 de ori și desenăm blocul de 3 cm.

Scara este 1 cm pe desen = 1000 cm în realitate.

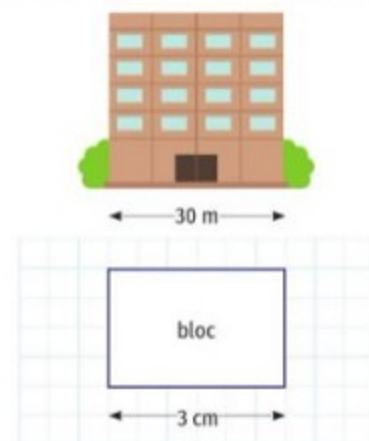

Fig. 4 - Micșorarea la scară

● Aplică

1. Completează planul cartierului din figura 5 pe o foaie de matematică, precum în figura 6, folosind scara 1 cm pe desen = 10 m în realitate. Dimensiunile sunt următoarele:

- Strada are o lungime de 100 m și o lățime de 10 m.
- Clădirile sunt identice și au lungimi de 40 m și lățimi de 20 m.
- Locurile de parcare dintre clădiri au 40 m lungime și 20 m lățime.

Fig. 5 - Planul tridimensional al cartierului

Model:

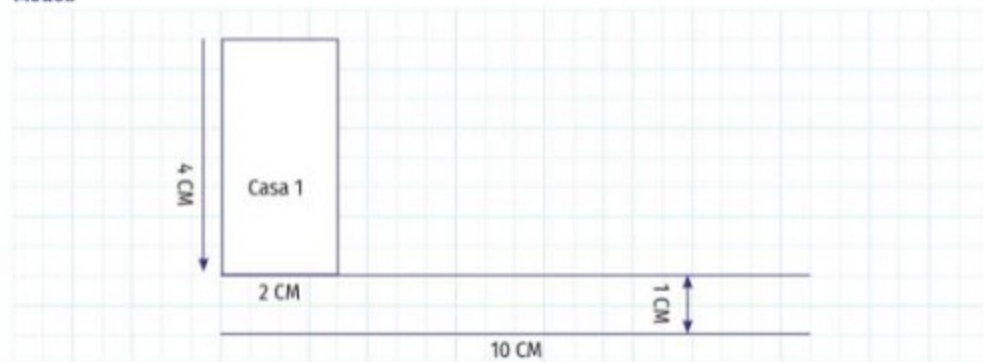

Fig. 6 - Planul cartierului micșorat la scară

2. Se dă următorul plan al unei localități:

a. Răspundeți la următoarele întrebări:

- Care este scara la care a fost desenat planul orașului Făgăraș?

Model: 1 cm = 500 m.

- Care este semnul convențional cu care este reprezentată șoseaua națională?

b. Măsoară cu rigla distanța pe plan dintre Colegiul Național "Radu Negru" și Parcul Regina Maria. Care crezi că este distanța reală, cea din teren?

Fig. 7 - Planul localității Făgăraș

● Proiect - Investigație

1. CE VEI FACE?

Vei reprezenta planul școlii tale, având ca model planul de mai jos (fig. 8).

2. DE CE VEI FACE?

Pentru a le arăta colegilor cum să se orienteze în școală în cazul izbucnirii unui incendiu.

3. CUM VEI FACE?

1. Măsoară lungimea și lățimea coridorului.
2. Măsoară lungimea și lățimea unei săli de clasă.
3. Numără câte săli de clasă se află la un etaj.
4. Măsoară lungimea și lățimea fiecărei încăperi situată la etajul tău.
5. Stabilește scara la care vei reduce planul.
6. Realizează planul școlii pe o foaie de bloc de desen.

4. CUM VEI ȘTI DACĂ AI REUȘIT?

Întreabă-ți colegii unde se află pe plan clasa voastră sau alte încăperi reprezentate de tine.

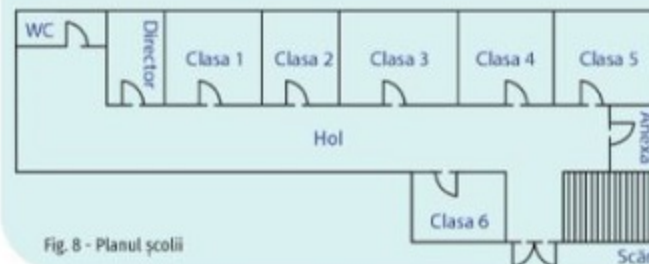

Fig. 8 - Planul școlii